

УДК 005.92

ТИПОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ ОПЕРАЦІЙНИМИ СИСТЕМАМИ

Білявський В.М., к.е.н., доц. кафедри менеджменту ЗЕДП
Національний авіаційний університет

Управління міжнародною операційною системою підприємств є невід'ємною складовою повсякденної діяльності більшості глобальних бізнес-структур, а також одним з наріжних факторів конкурентоспроможності міжнародних підприємств в сучасних умовах господарювання. Від типології управління міжнародною операційною системою значною мірою залежить рівномірний і ритмічний випуск готової продукції, її якість і як результат – рівень прибутковості підприємства.

За останні роки операційний менеджмент зазнав значних змін і в даний час є однією з важливих складових розвитку та конкурентоздатності міжнародних бізнес-структур.

Типологія управління міжнародною операційною системою є необхідним інструментом, який спрямований на подолання або зменшення впливу виявлених в процесі дослідження загроз (які можуть призвести до руйнації підприємства та максимальне використання його можливостей в конкурентній боротьбі за збільшення частки ринку).

Основними критеріями типології управління міжнародною операційною системою є продуктивність, технологічні втрати і якість продукції. Проведений системний аналіз міжнародної операційної системи дозволив виділити такі особливості об'єкта управління, як: багатофакторність; невизначеність та багатокритеріальність. Управління буде неефективним, якщо враховувати лише один з вищезазначених критеріїв, тому в роботі була поставлена і вирішена задача багатоцільового аналізу управління, який потребує аналітичної інформації про характеристики всього комплексу, що характеризує діяльність міжнародної операційної системи. Існуючі системи автоматизації управління технологічними процесами виробництва не забезпечують оперативного реагування на зміни у типології управління міжнародною операційною системою, яка залежить від багатьох факторів технологічного та організаційного характеру. Поліпшити ситуацію можливо за рахунок використання сценаріїв управління на основі когнітивно-сценарних моделей технологічних процесів, а також алгоритмів управління із застосуванням інтелектуальних механізмів. Тому розробка систем багатоцільового управління міжнародною операційною системою на основі сценарного підходу і ІТ-технологій, сприятиме підви-

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові механізми міжнародного бізнесу – 2015»

щенню продуктивності, зниженню витрат ресурсів та сировини, а також поліпшенню якості продукції.

Наразі система автоматизованого обліку та контролю повинна охоплювати та аналізувати стан операційної системи всіх структурних підрозділів сучасного підприємства з комплексним забезпеченням оперативною інформацією топ-менеджменту. Впровадження ІТ-технологій є запорукою ефективної роботи міжнародних підприємств та вважається необхідною умовою їх результативної діяльності. Одним з різновидів сучасних ІТ-технологій є ERP-системи, що набули поширення в сучасній літературі з операційного менеджменту і логістики та визначаються як конкретні програмні пакети, які реалізують стратегію ERP.

ERP-системи складаються з таких елементів:

- модель управління ІТ-потокami на підприємстві;
- апаратно-технічна база і засоби комунікацій;
- система управління базами даних (СУБД);
- програмні продукти, що автоматизують управління ІТ-потокami;
- регламент використання та розвитку програмних продуктів;
- ІТ-департамент.

Ці системи повинні забезпечувати вирішення покладених на них функцій, а саме: ведення специфікацій, формування планів виробництва, планування потреб, управління запасами та закупівлями, планування виробництва, оперативне управління фінансами та управління проектами.

У ERP-системи немає чіткого визначення та набору критеріїв, за якими її можна впізнати. Під терміном «ERP» зазвичай розуміють велику кількість програмних рішень і облікові системи з невеликими доповненнями. Основні функції ERP можна поділити на технологічні і функціональні. Під технологічними функціями ERP слід розуміти наявність трирівневої архітектурної системи, до елементів якої входить сервер баз даних, сервер додатків і клієнтська частина, єдина база даних (або розподілена база даних з механізмом реплікації даних), відкритість систем, використання реляційних СУБД і засобів CASE для створення цих систем. До технологічних можна також віднести і графічний інтерфейс для користувачів, але майже всі глобальні бізнес-структури мають такий інтерфейс.

До функціональних ознак належать:

- автоматизація управління виробничими ресурсами;
- автоматизація управління ланцюгами поставок;
- автоматизації розширеного об'ємно-календарного планування;
- автоматизація управління конструкторсько-технологічною документацією;
- автоматизація кінцевого планування ресурсів;
- автоматизація управління взаємовідносинами з клієнтами;
- бізнес-аналітика;

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові механізми міжнародного бізнесу – 2015»

- конфігурування системи.

У цьому списку не згадується лише фінансовий блок, оскільки він включений в MRP II. Виходячи з наведеного переліку, ERP-система повинна включати такі складові: MRP II; підтримка всіх видів виробництва; фінансовий облік і планування; управління продажами; управління логістикою; управління закупівлями; управління персоналом. Центральним блоком цієї системи, що зв'язує між собою всі інші елементи, є фінансовий, який включає всі облікові функції ERP (на відміну від MRP II).

Слід звернути увагу, що на практиці зустрічаються різні підходи до вивчення міжнародних відносин, які обумовлюють відмінності в типології міжнародних операційних систем. Так, залежно від просторово-географічних характеристик виділяють загальнопланетарну міжнародну операційну систему та її регіональні підсистеми, які можна підрозділити на:

- міжнародну операційну систему внутрішньо замкнутого типу, в яких операційний процес побудований за принципом мінімізації витрат. Умовою забезпечення результативності операційного процесу є використання внутрішніх джерел глобальної бізнес-структури;
- міжнародні операційні системи, де всі виробничі функції передаються на контрактній основі третім організаціям (умови субпідряду). Закони ринку мають прямий вплив на формування зовнішнього і внутрішнього середовища цієї системи (важливо підкреслити, що кордони між даними середовищами тут майже відсутні);
- міжнародні операційні системи відкритого типу, відмінною особливістю яких є наявність власного виробництва, в якому реалізується їх бізнес-ідея. Ці особливості будь якої глобальної бізнес-структури і є основою її конкурентних переваг;
- міжнародні операційні системи віртуального підприємства, відмінною особливістю якого є відсутність реальних процесів: організації, виробництва, конкуренції, інвестування тощо. Віртуальні бізнес-структури можуть виникнути в будь який час і будь де, як конкретний виклик на виникаючі потреби. Всі елементи цієї системи підпорядковані кінцевому споживачу віртуального продукту. Він одноособово визначає споживчі, конкурентні, інвестиційні, організаційні та операційні процеси.

Проведене дослідження показало, що простежується взаємодія між елементами типології управління міжнародними операційними системами і умовами їх діяльності в процесах організації, виробництва, реалізації продукції, а також процесів інвестування та конкуренції.

При постійному ускладненні умов функціонування глобальних бізнес-структур та підвищенні вимог споживачів впровадження сучасних ІТ-технологій управління міжнародними операційними системами уможливить забезпечити досягнення поставленої мети.